

Yrttien tuottaminen

Laventelikokeilu Mustikkarinteen tilalla 2024-2025

Sanni Orasmaa

26.8.2025

Lähtötilanne

- ❖ 2,96ha metsätila, maapohja hiekka
- ❖ Pieni, umpeenkasvanut peltoalue etelärinteessä ja lammenranta
- ❖ Viljelyalueeksi valikoitui lammenranta ja sen yläpuolinen rinne, kriteereinä valo (6-12h/päivä paikasta riippuen), veden saanti (lampi) ja muut toiminnot (yleisötapahtumat puutarhassa)

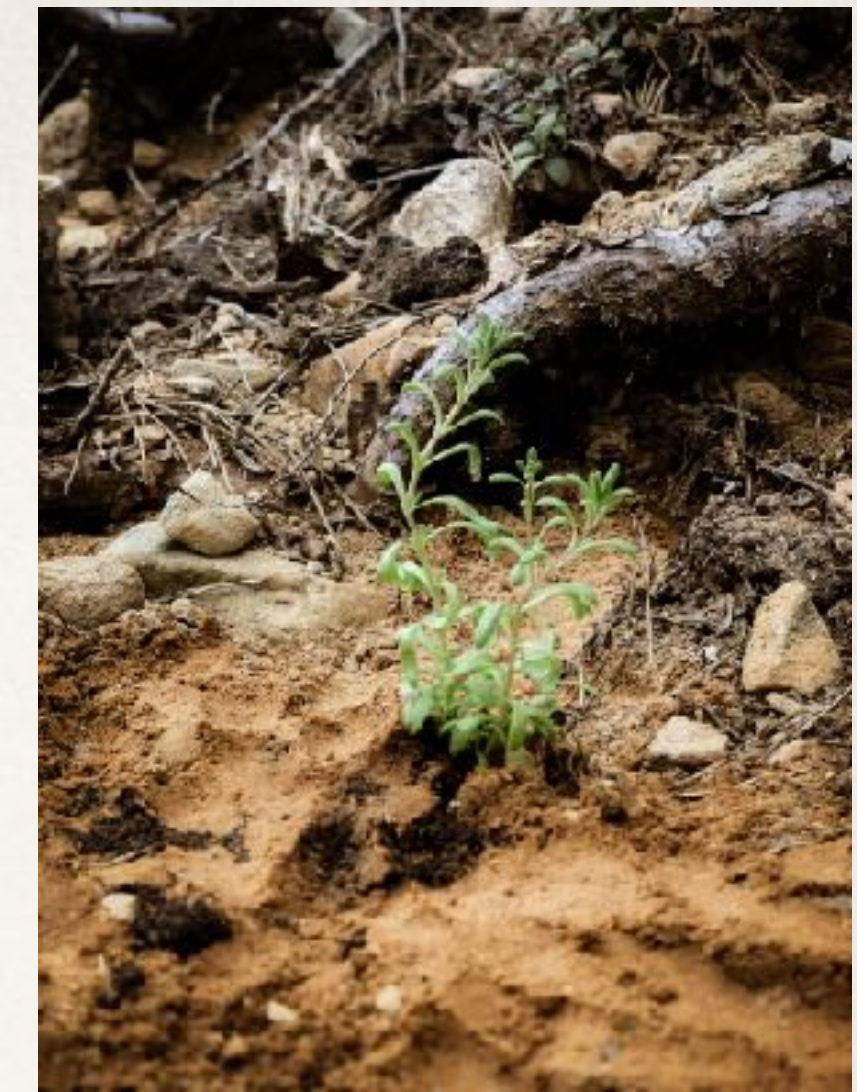

2024

- ❖ **Tammikuu** - ensimmäinen keskustelu ohjaajan kanssa. Ajatuksena laventelin viljely. Taimien tilaus 600kpl taimistolta, lajike Blue Scent Early satakuntalaisen kokeilun perusteella. Avustuksen hakeminen Liideristä (Laventeliviljelyn kokeilu) Sopiminen paikallisen maanviljelijän kanssa kaivuriavusta ja lisämullasta kevääksi. Edeltävänä laventelin viljelyn etäopinnot Michiganin yliopiston avoimella puolella
- ❖ **Maaliskuu** - painiskelua kasvihuonehankinnan kanssa. Koska hankintaan ei ollut mahdollisuutta, kasvatusolosuhteiden järjestäminen kotiin. Laventelien piti tulla 18.3., mutta toimittajan takia siirtyivät huhtikuulle
- ❖ **Huhtikuu** - Laventelien nouto 2.4. Istutus turveruukkuihin, istutusmulta, kasvivalo avuksi. Sijoitus kodin huoneisiin. Sinnittelyä valon, kosteuden ja ruukkujen kylkeen nousseen homeen tiimoilta

❖ **Toukokuu** - Huhti-toukokuussa kylvöjä avustamassa ja oppimassa läheisellä perennataimistolla. Omia kylvöjä ensin laventeli ja salvia. Kylvövauhti lämpömaton kanssa yllätti ja alut venähtivät vaaleiksi huiskiksi. 12.5. noin puolet laventeleista oli menetetty ensin liikakastelun ja sitten kuivuuden ja valon puutteen tainnuttamana. Ohjaajaani konsultoituani tein päätöksen istuttaa loput ulos.

Istutuksesta jäi n. 30 taimea, jotka siirsin muovivuukkuihin ja jätin ulos kasvamaan.

Tuleva kukkapenkki. Pohjalla lammesta nostettua maata.

Rinteen yllä penkassa Blue Scent, rinteeseen tulossa esikasvatettuja laventelintaimia.

Kukkapenkki vasemmalta.

- ❖ **Kesäkuu** - Kesäkuun alussa haettiin laventelin paikkaustaimet (Munstead) ja raivattiin pohjaa laventeleille ja kesäkukille

Kukkapenkin (nyt daalioiden, seuraavana kesänä laventelien) pohjana sanomalehti / pahvi, ketunmulta ja peltomulta. Seassa luujauhoa peuroja peloittelemassa.

6.6. 2024
istutettiin
loput
itsekasvatetut
laventelit.

Koivujen alle tehtiin tilaa suorakylvölle, harsokukkaa ja loput olkikukista, sekä myöhemmin tuleville omille taimille (seuraavana vuonna laventeleille). Fiilistä kohottamassa muutama lähikylän puutarhan yrtti, huiskuvuoriminttu sekä yrtti-iiso. Penkin pohjana sanomalehti, ketunmulta tuotiin viereisestä hiekkakuopasta. Taas luujauhoa mausteena.

Esikasvatetut kasvihuonetaimet kukkivat. Avomaalla lähinnä juurrutataan.

Helleborus. Syrjähyppy.

19.6.2024

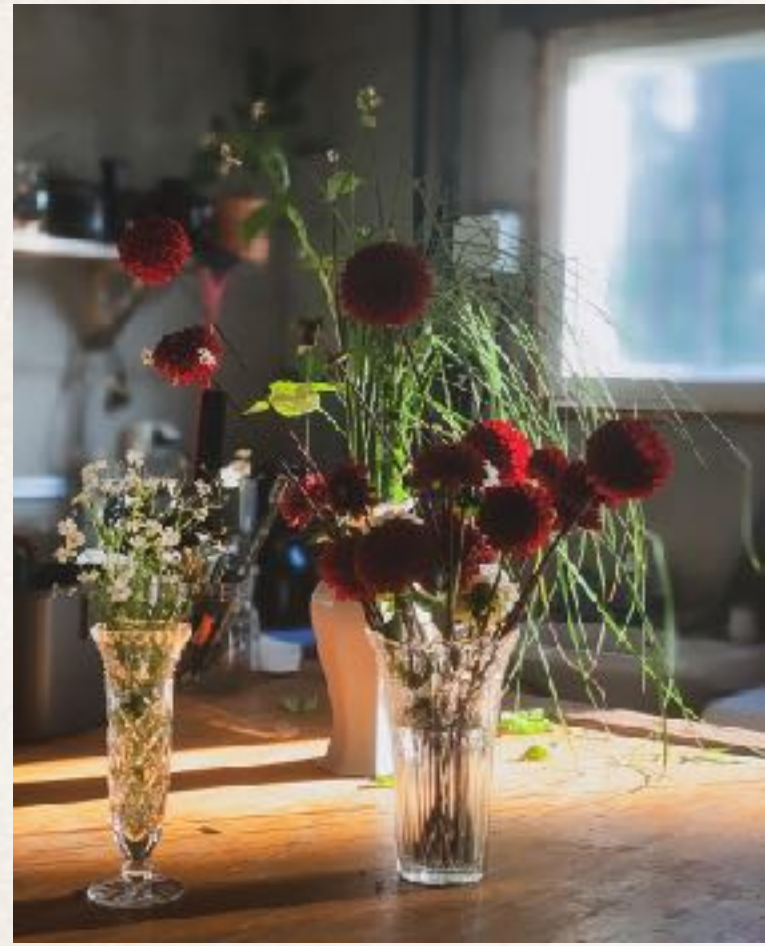
Juhannuspäivänä lammella soi.

- ❖ **Heinäkuu** - Ihmetellään kasvua, kitketään peltomullan mukana tulleita rikkaruohoja, kastellaan, litsataan kirvoja ja kastellaan. Mainitsinko, että myös kastellaan. Kukkia odotellessa poimitaan luonnonkukkia ja treenataan asetelmia itselle ja myyntiin. Ensimmäiset Blue Scent Early -nuput avautuivat.

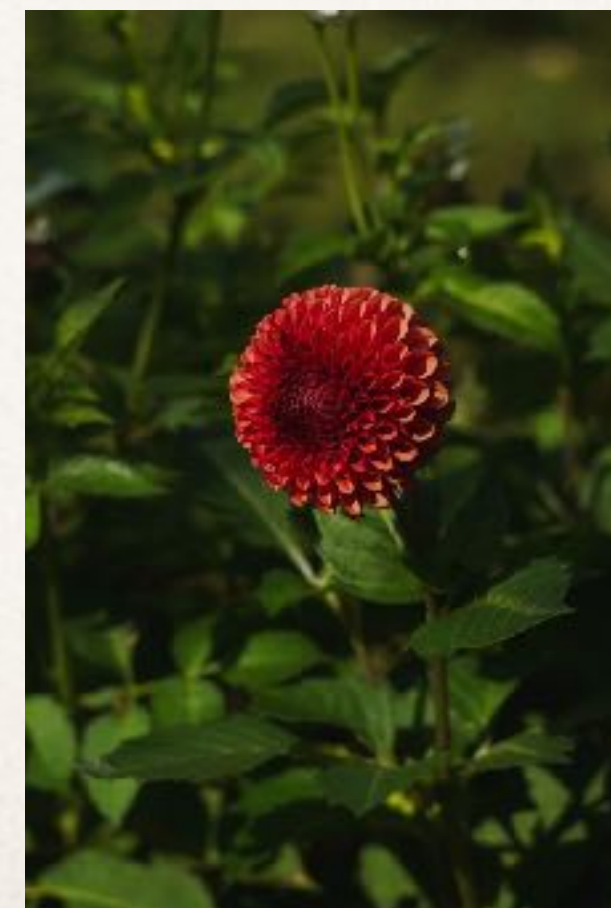

- ❖ **Elokuu** - Maailman ensimmäinen itsekasvatettu ja -myyty kimppu ja uusi haaste: mitä tehdä kaikille maailman daalioille? Puodin kunnostusta, tilauskimppujen tekoa ja pientä lomailua.

- ❖ **Syyskuu** - Kasvatetaan, kerätään, tehdään kimppuja ja asetelmia ja kuivaillaan.

- ❖ **Loka- marraskuu** - Tärkeä päätös. Jätin Blue Scent Earlyt siementämään enkä latvonut niitä. Munsteaditkin jätin rauhaan istutusleikkuun jälkeen. Tyhjensin daalia-penkin marraskuun 3. päivä. Laventelit kukkivat pakkasiin asti.

- ❖ **Joulukuu** - Mietin talvisuojausta, mutta koska säät vispasivat edestakaisin ja laventelit vihaavat jalkojen kastumista, en tehnyt tässä vaiheessa suojausta. Tilalla joulukuu muuten oli kranssin tekoa ja joulukukkien kasvatusta. Minulla kasvoi joulusta maaliskuulle paperinarssisseja laatikoissa, tulppaaneja myös, mutta niistä suurin osa tuli kumppanipuutarhalta.

- ❖ **Tammikuu** - Vihdoin hieman lunta. Kävi ilmi, että laventelien rinnesijainti lammen ja metsärinteen välissä oli sekä suojaisa että suotuisa lumen kannalta. Lunta oli enemmän kuin muualla ja kasasin sitä tilaisuuden tullen laventelien ympärille, lähinnä juuria suojaamaan.

- ❖ **Helmikuu** - Helmikuussa syksystä lähtien kukkinut helleborus sai kavereita ja herätti samalla sekä laventelit että puutarhurin. Ensimmäisen kerran toivo alkoi herätä siitä, että laventelit ehkä todellakin selviäisivät talven yli.

Uusia tulokkaita

Innostuin kovasti siitä että laventelit näyttivät selvinneen talvesta. Naapuritkin kävivät ihmettelemässä helmikuussa tuoksuvia taimia. Soitin puutarhalle ja kysyin lisätaimista, tilasin huhtikuun alkuun kolme sataa vauvaa ja innostuin hakemaan myös 60 edellisen kesän ruukkutaimea sillä mielellä, että saisin niitä innostuneille naapureille myyntiin.

Kavatuspaikkana minulla oli pannuhuone, jonne viritin sekä kasvivaloketjun että 2700K lamput. Tämä tuntui toimivan hyvin sekä laventeleille että narsisseille. Ulkona käytiin paukkupakkasten jälkeen plussan puolella.

- ❖ **Maaliskuu** - Mietin, että nyt on oikea aika trimmata laventelit. Päätin myös ottaa pienen riskin ja istuttaa pitkäksi venähtäneet ruukkutaimet entiseen kesäkukkapenkkiin. Syvä huokaus. Ehdin juuri tasoittaa taimet ja ottaa Munsteadin pistokkaita ennenkuin mittari heitti -15 asteeseen. Opin, että vaikka angustifolia pärjää -15 asteessa niin pieni taimi ei pärjää.

- ❖ Kuun lopulla maa oli jo niin lämmin, että siinä saattoi ottaa torkut. Pistokkaissakin näkyi häivähdys vihreää. Ripottelin luujauhoa ja tuhkaa taimien väliin ja kuopsutin suojana olleet lehdet pois. Tässä kohden taisin rakastua nukkuviin laventeleihin toden teolla. Tuntui, että pärjäämme yhdessä.

- ❖ **Huhtikuu** - Odottavan aika on pitkä. Uudet vauvat saapuivat 14.4. Valitsin lajikkeiksi Ellagance Whiten siksi, että sen oli todettu pärjäävän hieman varjossakin, ja Grosson (pistokaslisäys) siksi, että menestyessään se kasvaisi kimppumittoihin ja kävisi leikoksi. Molemmat lajikkeet, samoin kuin Munstead, ovat peruslajikkeita Michiganin seudulla, jonka viljelijöiden kanssa olin ollut edellisestä keväästä asti yhteydessä.

- ❖ Tällä kertaa istutin taimet laatikoihin, pohjalla soraa, päällä multa-hiekka-sekoitus. Näin taimet saivat olla alusta asti ulkona, nostin ne vain pakkaspäivinä ja -öinä sisälle. Kasvu oli edellisvuotta vielä hitaampaa, mutta tällä kertaa yksikään taimi ei kuollut.

❖ **Toukokuu** - Toukokuun alkupuoliskolla raivasin lisätilaa laventeleille Munstead-istutuksen vierestä ja edestä. Paikka oli mahdollisimman aurinkoinen ja sopiva korkeammille kasveille. Toivossa on hyvä elää. Ellagancet sijoituivat hautuumaile - sekä daaliat että talven taimiostokset haudattiin maan lepoon samassa kuussa. Luopuminen oli yllättävän helppoa, suorastaan helpotus. Tuntui, että nyt palaset ovat laventelilaaksossa kohdallaan. Istutin taimet 28.5. Sekoitin istuttaessa mukaan hivenen luujauhoa, muuten taimet olivat omillaan. Ketunmultaa lisäsin omasta viereisestä hiekkakuopasta kompostin sekaan.

- ❖ **Kesäkuu** - Laventelit alkoivat heräillä kuun alussa. Puolivälissä kuuta tuntui, että uudet ystäväni ansaitsevat arvoisensa ympäristön. Kuopsutin ruohot pois nurmettuneelta polulta, ladin pahveja päälle ja kärräsin ketunmultaa katteeksi. Ensimmäinen Blue Scent Early avautui 23.6., Munstedin nuput ilmaantuivat 26.6.

- ❖ **Heinäkuu** - Ensimmäinen Munstead-sato, ja heti haaste; missä vaiheessa leikataan. Leikkasin ne nuppujen juuri auetessa, kuivakukkia ajatellen. Ensi vuonna (jos talvehtiminen onnistuu) aion antaa niiden kukkia hieman pidempään, tällöin tähtäimessä saippuat ja uuttaminen.

Ensimmäinen Munstead -sato.

Humuhalli.

Blue Scent Early.

Testailua.

Elokuu 2025. Yhdessä Grossossa on nuppu.

Ellagance White avautumassa.

Lavandula angustifolia Munstead

Klassinen, matala laventeli sinivioletein kukinnoin ja hopeanvihrein lehdin. Kukkii aikaisin ja sopii erinomaisesti reunuksiin, ruukkuihin ja kuivattavaksi.

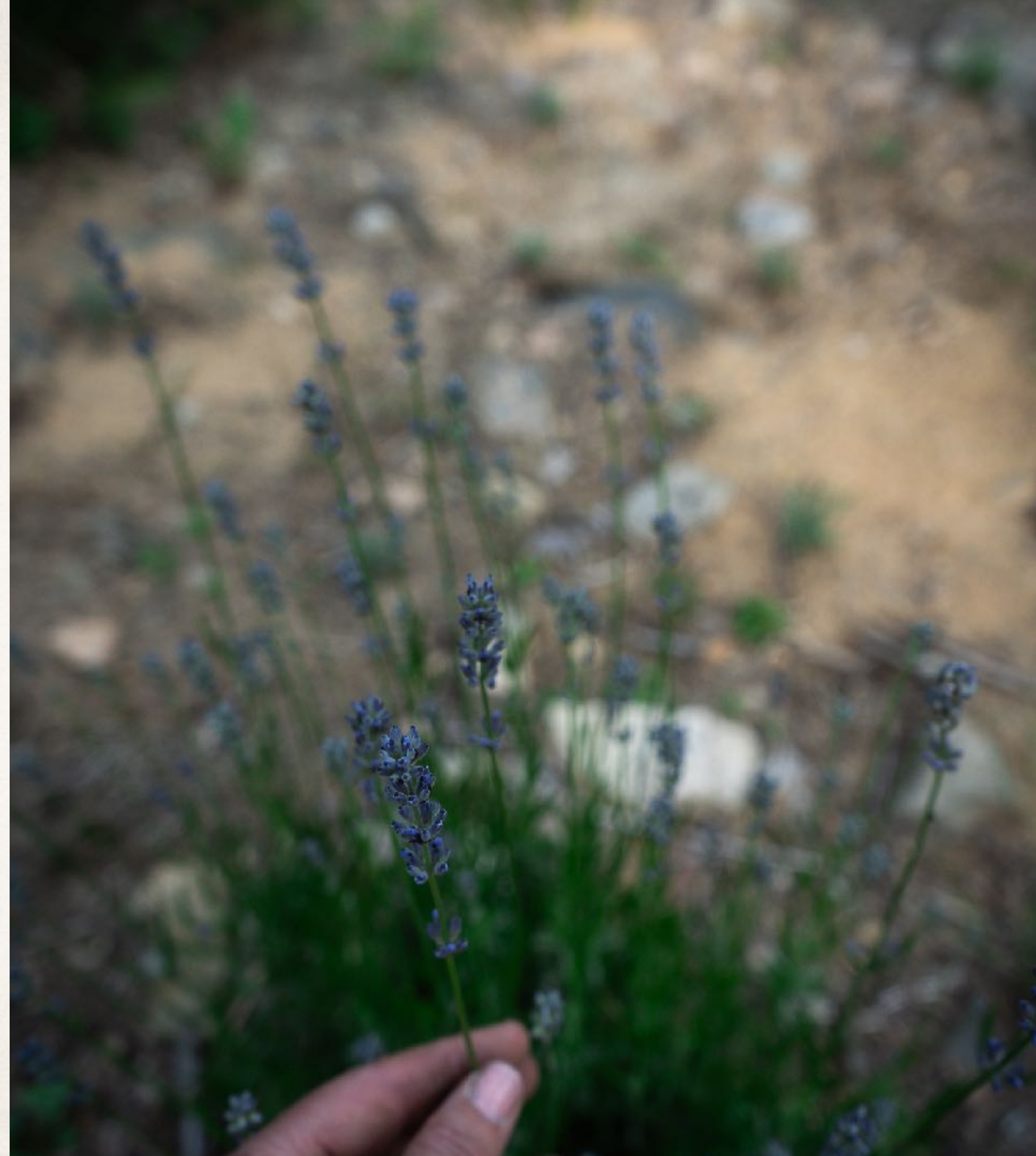
Muoto: tiivis, mätäsmäinen pensas

Korkeus: 30–45 cm

Kukinta: heinä–elokuu, aikainen

Kasvupaikka: täysi aurinko, hyvin vettä läpäisevä, kuivahko ja mieluiten kalkkipitoinen maa

Leikkaus/latvominen: keväällä kuolleet osat pois; nuorena voi latvoa tuuheutumisen tueksi

Lavandula angustifolia 'Blue Scent Early'

Siemenestä lisättävä kompakti laventeli, jolla on syvän sininen väri, aikaisempi kuin vastaavat lajikkeet.

Aurinko: Täysi aurinko

Maalaji: Normaali tai hiekka

Maaperän pH: Neutraali tai emäksinen tai hapan

Maaperän kosteus: Kuiva

Leikkaus/latvominen: kevyt leikkaus keväällä; kukinnan jälkeen kukkavarret pois

Lavandula angustifolia 'Elegance White'

Harvinainen valkoinen laventeli, joka tuo vaihtelua perinteiseen violettiin. Pehmeä tuoksu ja kauniit valkoiset kukat luovat rauhallisen tunnelman puutarhaan. Kukkii koko kesän ajan.

Muoto: tiivis pallo

Korkeus: 25-35 cm

Kukkien koko: 7 cm

Kasvupaikka: täysi aurinko, kuiva maa

Nypistäminen: kun pituus on 12cm

Lavandula x intermedia ‘Grosso’

Korkea lavandiini pitkine, vahvasti tuoksuvine varsine. Erinomainen nippuihin, seppeleisiin ja öljyyn; runsas loppukesän kukinta.

Muoto: pystykasvuinen, voimakas pensas

Korkeus: 60–90 cm

Kukinta: loppukesä, heinä–elokuu

Kasvupaikka: aurinkoinen, lämmin ja suojaisa paikka; hyvin vettä läpäisevä, kalkkipitoinen maa

Leikkaus/latvominen: keväällä kevyesti; älä leikkaa vanhaan puuhun; talvisuoja eduksi

Lavandula angustifolia ‘Vienco Early White’

Aikainen, valkokukkainen ja tasaisesti haarova lajike. Helppo ruukkuihin ja reunuksiin; mehiläisystävällinen ja hyvä kuivattavaksi.

Muoto: tiivis, matalahko pensas

Korkeus: 25–35 cm

Kukinta: aikainen, heinä–elokuu

Kasvupaikka: täysi aurinko, läpäisevä ja kuivahko maa

Leikkaus/latvominen: kevyt kevätleikkaus; kuihtuneet kukkavarret pois kukinnan vauhdittamiseksi

Huomioita 2024

- ❖ Ei enää ikinä turveruukkuja
- ❖ Mitä paremmin pohjustat sen helpommalla pääset
- ❖ Uskalla olla tekemättä hätäratkaisuja, maltti on valttia
- ❖ Kuuntele vähemmän, tee enemmän. Oma maa on kuitenkin oma maa
- ❖ Kuivan maan kasvikin kaipaa vettä ja ravinteita
- ❖ Kasviryhmän tuottaminen on yllättävän maallista toimintaa korkeemman kädessä
- ❖ Olen täysin koukussa ja löytänyt isoäidin jalanjäljillä kutsumusammatin
- ❖ Ilman mentoreita, tutoreita, opettajia ja ohjaajia tämä matka jäisi vain pintaraapaisuksi

Huomioita 2025

- ❖ Jokaisella ohjaajalla, mentorilla ja viljelijällä on ajatuksensa laventelistista joka pohjautuu heidän maahansa ja tapaansa toimia. Ainoa jota viime kädessä voi ja kannattaa kuunnella on oma tuntuma ja kokemus omalta maalta
- ❖ Pohjustaminen on itse asiassa ihan kivaa, ei vain suoritus
- ❖ Malti on valttia, rohkeus toimia vielä tärkeämpää
- ❖ Kuuntele vähemmän, luota enemmän. Oma tie on todellakin oma tie
- ❖ Kaikki vaatii aikaa. Ajatuksesta ja toteutuksesta toteutumiseen vie laventelin kohdalla vielä enemmän aikaa
- ❖ Minusta on kehittymässä laventelin asiantuntija
- ❖ Olen vasta alussa, mutta selvästi jo matkalla